

SEDULII SCOTI

EXPLANATIUNCULA DE BREVIARIORUM ET CAPITULORUM CANONUMQUE DIFFERENTIA.

(Mai., Script. Collect. nova, tom. IX.)

INCIPIT

BREVIARIUM SECUNDUM MATTHÆUM.

Nativitas Christi. Magi cum muneribus veniunt, et reliqua. Perquirendum est quid inter breviarium et capitulum atque canonem distet. Illis etenim tribus, quasi quibusdam clavibus, cuncta evangelici voluminis arcana reserantur. Nam sublatis breviiis, capitulis et canonibus, omnia confusa erunt et ambigua, et quæ sunt eadem, vel vicina, vel sola, et qui vel quot evangelistæ in quibuslibet sententiis consonent, aut de quibus rebus edisserant, hoc totum sine prædictis clavibus amphibolum erit. Itaque hæc tria propriis differentiis ab invicem discernamus. Breviarium est rerum in contextu Evangelii narratarum compendiosa et brevis expositio. Unde et breviarium brevis causa nominatur, eo quod per hoc totus Evangeliorum textus breviter comprehenditur. Capitulum est quælibet in Evangeliiis sententia seu narratio. Canon est titulus, quo cognoscitur concordia evangelistarum, id est quis, vel qui, vel quot evangelistæ unumquodque capitulum ediderunt. Ob necessarias itaque causas hæc tria reperta sunt. Nam breviarium ob hoc repertum est, quatenus ipsæ res quæ evangelico volumine narrantur, hoc breviter præmisso et considerato compendio, citius et lucidius pateant, ut quod in Evangelio quisque invenire desiderat, breviorum consideratione cum summa facilitate reperiat. Canones ob hanc causam reperti et vocati sunt, quatenus eorum distinctione, concordia evangelistarum, id est qui et quot evangelistæ eadem vel vicina vel sola in Evangeliiis capitula dixerunt, agnoscat. Capitula ob hoc inventa et notata sunt, ut per hæc quælibet sententia vel narratio in quolibet Evangelio agnoscat. Notandum quoque quod nec capitulum sine canone, nec canon sine capitulo, per totum Evangelii contextum esse possunt, quia hæc duo sibi invicem inseparabiliter connexa sunt. Licet enim fieri possit ut ex negligentia scriptorum, quodvis capitulum numerum sui canonis non habeat subscriptum, vere tamen aliquo canone carere non poterit. At breviarium sine canone vel capitulis subscriptis, licet non absque capitulorum sensu, consistit. Non enim in

A breviarium qui vel quot evangelistæ quolibet sensu ediderunt, neque capitulorum numerus perquiritur: alioquin quomodo contextui evangelico, sic et breviarium, uterque numerus canonum et capitulorum superscribendo apponeretur. Quod quia non agitur, manifestum est quod illud in breviarium proprie dicitur, ut quæ in evangelico textu diversis capitulis et canonibus multiplici narratione exponuntur, ea in breviarium, quasi quodam pugillo, brevi assertione demonstrentur.

Illud quoque notandum quod sicut breviarium sine canone et capitulis consistit, sic et capitula sine breviarium sæpe posita reperiuntur. Nam in exordio Evangelii secundum Matthæum, in quo ter xiv, hoc est xlii generationes describuntur, duo capitula duoque canones, tertius videlicet ac decimus canon, absque breviarium includuntur. Si quidem in eo quod subsequitur, *Christi autem generatio sic erat*, et reliqua, initium breviiis exorditur. Nam ibi nativitas Domini exponitur. Cur autem non a principio xl et duarum generationum breviarium Evangelii secundum Matthæum sumat exordium, investigandum est. Poterat enim tale breviarium, nulla obsistente ratione, sic constare, xl duarum generationum enumeratione, nativitas Christi, et reliqua: sed propter nativitatis Dominicæ excellentiam, ab ultima, id est quadragesima secunda generatione, seu nativitate Salvatoris, exordium breviiis sumpsit. Nec mirum si in breviarium, sicuti quædam in brevi colliguntur, ita nonnulla causa breviiis omittuntur, cum utrumque breviiis sit proprium: alioquin breviarium non erit breviarium. Notandum quoque in cæteris evangelistis, quod in his quædam capitula et canones ante initium breviiis posita reperiuntur, ut in exordiis Evangeliorum Marci, Lucæ et Joannis, post quædam capitula vel canones, initia breviorum exordiantur. Illud quoque sciendum est quod cum canones et capitula, aliquando in principio, aliquando in medio, nonnunquam etiam prope finem cujuslibet sensus adnotentur, breviiis non nisi in primordiis sensuum locis exordiantur. Unde eventit ut ipsa breviiis sæpe in principio, aliquando in medio, nonnunquam etiam prope finem capitulorum, sed tamen in principio sensuum, exordia sumant.